

Зорово-моторна координація — це поєднання рухів та їх елементів під контролем зору в результаті одночасної діяльності зорового та рухового аналізаторів. У зорово-моторній координації виділяють три компоненти: зорове сприймання, дрібну моторику та зорово- просторову орієнтацію.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ РОЗВИТОК ЗОРОВО-МОТОРНОЇ КООРДИНАЦІЇ

Розвиток рухових і сенсорних здібностей дитини безпосередньо пов'язаний зі становленням когнітивних (пізнавальних) функцій мозку. Неабияку роль у пізнавальній активності дитини відіграє формування системи «око — рука» як становлення зорово-моторної координації. Безумовно, розвиток пізнавальної діяльності дитини залежить від ступеня сформованості багатьох фізіологічних систем організму, при цьому становлення системи «око — рука» є провідним в активному освоєнні дитиною навколишнього світу.

Етапи формування:

- в період новонародженості першими «інструментами», за допомогою яких дитина починає пізнавати й освоювати навколишнє середовище, стають смоктальний і хапальний рефлекс; у віці 2-х місяців немовлята вчаться хапати предмети, що випадково потрапили їм «під руку», й підносити їх до рота;
- на 3-му місяці життя дитина виявляє здатність захоплювати предмети, які трапляються на очі, і хоча ще важко сфокусувати очі на предметі, що знаходиться від неї на якійсь відстані, й домогтися точних, цілеспрямованих рухів рук, одного разу вона все ж захопить іграшку рукою;
- на 9-му місяці життя з'являється пінцетний захват (великий палець вже починає відігравати самостійну й активну роль: він відставлений і проти- ставлений вказівному, дитина вже більш коорди- новано, більш акуратно двома пальчиками бере предмет). Це свідчить про те, що образ предмета почав активно керувати рухами руки і регулювати їх, тобто в дитини встановилася чітка зорово-моторна координація й система «око — рука» працює оптимально.

Завдання зорово-моторної координації:

- формувати навички слідкувати за предметами, що рухаються, та за рухами власних рук;
- не спускати з ока зоровий стимул;
- розвивати моторику й тактильні відчуття;
- розвивати графічні навички.

У кого виникають проблеми зорово-моторної координації?

- Тривалий і проблемний розвиток зорово-моторної координації помічають у дітей із порушеннями зору. Він зумовлений розладами зорової системи.
- У дітей із розладами рухової системи, дрібної моторики, як складової зорово-моторної координації.
- У дітей із порушенням просторових уявлень.
- У дітей із ЗПР і проблемами мовлення.

Для вивчення стану сформованості зорово-моторної координації використовують *тест Бендера*.

У чому проявляється несформованість зорово- моторної координації?

Вона може проявлятися під час оволодіння навичками *самообслуговування*: дошкільнята із запізненням засвоюють такі вміння й навички, як застібання та розстібання гудзиків, застилання ліжка, шнурування черевиків. На *заняттях із фізкультури* діти не можуть запам'ятати

завдання, виконувати рухи з м'ячем, неточно виконують рухи з різних видів ходьби, стрибків. Багатьом дітям важко виконувати *завдання з малювання*: рухи рук у них скуті, невпевнені, зображені лінії часто хаотичні; немає точності напрямку руху руки; не вміють зображувати предмет.

Що робити?

Передусім формувати захват предмета (підтягувати його до себе та відштовхувати) — розвивати моторику кисті руки — розвивати тактильні відчуття — навчати елементарному самообслуговуванню (утримання хліба, ложки, чашки; стягування речей з муляжу, тіла тощо). Надалі вдосконалювати ці дії: вчити діяти з предметами, дотримуючись принципу: від пасивних до активно-пасивних і до активних самостійних дій. Поступово здійснити перехід від дій із предметами до дій із картками.

НАПРЯМИ КОРЕКЦІЇ РОЗВИТКУ

1. Відновлювати і зміцнювати роботу м'язів ока за допомогою вправ для очей. Після їх виконання дитина почувається активнішою, послаблюється її зорова й розумова втома, укріплюються м'язи очей.
2. Вчити слідкувати за яскравими предметами, що рухаються, за звуковими предметами, світловими плямами, ловити їх, проводити ігри з намотування (підтягування) до себе яскравих предметів.
3. Розвивати дрібну моторику рук. Масаж і пальчикова гімнастика.
4. Корегувати графічні навички: точність направленості руху руки, регулювання розмаху, натискування на олівець, зображення ліній від крапки до крапки. Цьому сприяють ігри та вправи:
 - графічні (оптичні) доріжки (обведення пальцем, олівцем, викладання доріжок дрібними предметами, мотузками з обов'язковим коментуванням напрямків руху, проведення предметів по доріжці);
 - обведення предметів і форм, заповнення дрібними предметами із середини до контурів, їх розмальовування та штрихування;
 - робота з трафаретом;
 - конструктивні ігри (робота за схемами).
5. Формувати зорове сприймання предметів: ідентифікувати зображення (добирати пари, впізнавати контури й силуети); моделювати предмети (складати з частин, знаходити недомальовані частини, нісенітниця в зображенні предмета, складати з частин, складати з форм); класифікувати предмети, впізнавати зашуміле зображення предмета, накладного, знаходити предмет і/чи його деталі в сюжетній картині.
6. Розвивати зорово-просторову орієнтацію. Орієнтування у приміщенні, на вулиці, катання на велосипеді, самокаті, рух в обмежених площинах, ігри зі спортивним інвентарем, орієнтація на аркуші, в клітинці, графічний диктант.